

Το ιστορικό πλαίσιο ανάπτυξης της Υστεροβυζαντινής Τέχνης στην Αττική

Πολιτισμός / Πολιτισμική κληρονομιά

Μαρία Σκουρλή, Θεολόγος

Η γνωστή ως Υστεροβυζαντινή τέχνη αναπτύσσεται μεταξύ δύο σημαντικών ιστορικών γεγονότων, την πτώση της Κωνσταντινουπόλεως στους Λατίνους Σταυροφόρους και την αντίστοιχη στους Οθωμανούς Τούρκους, και καλύπτει το χρονικό πλαίσιο διακοσίων περίπου ετών. Η πτώση της Πόλεως φέρνει και το διαμελισμό της αυτοκρατορίας, με τη δημιουργία τριών βυζαντινών βασιλείων, την αυτοκρατορία της Τραπεζούντας, της Νίκαιας, η οποία ιδρύεται από τον Θεόδωρο Λάσκαρη, ως η συνέχεια της χαμένης αυτοκρατορίας και της νομιμότητας του θρόνου, και το δεσποτάτο της Ηπείρου.

Στην υπό εξέταση ιστορική περίοδο η Αθήνα υπομένει το ζυγό της Λατινοκρατίας, που θα διαρκέσει από το 1205 μέχρι και την κατάληψη της περιοχής από τους Οθωμανούς το 1456. Το βουργουνδικό βασίλειο των Αθηνών, όπως είναι γνωστό, ιδρύεται από τον Όθωνα delaRoche, συμπολεμιστή του Βονιφάτιου Μομφερατικού. Ο Όθωνας, αρχικά, πήρε τον τίτλο του Dominus Athenarum ή MegaKyr, από το ελληνικό Μεγακύρης, και ήταν κύριος των Αθηνών, όπως και της ευρύτερης περιοχής της Αττικής, μαζί με τις περιοχές της Μεγαρίδας, των Θηβών και της Βοιωτίας, των οχυρών πόλεων του Άργους και της Ναυπλίας και της περιοχής των αρχαίων Οπουντίων Λοκρών, με κέντρο την Αταλάντη.

Κατά το έτος 1260, απονέμεται στο διάδοχο του Όθωνα, Γκύ delaRoche, από το βασιλιά της Γαλλίας Λουδοβίκο Θ΄, ο τίτλος του δούκα και ιδρύεται έτσι το Δουκάτο των Αθηνών. Το τελευταίο θα παραμείνει υπό φραγκική κυριαρχία έως και την εποχή του τελευταίου δούκα Walter A΄ ή Gautier de Brienne (1309-1311). Στην περιοχή ακολουθούν κατά σειρά οι κυριαρχίες, πρώτα των Καταλανών (1311-1387) και Ιταλών Φλωρεντιανών Acciaiuoli (1385-1458/1460), ενώ στην ενδιάμεση περίοδο οι Ενετοί ήταν κυρίαρχοι των Αθηνών για οκτώ έτη (1395-1403).

Πληροφορίες, αν και ελλιπείς, θέλουν να επικρατεί στην περιοχή του δουκάτου το φεουδαρχικό σύστημα, αφού οι πολιτικές αναταραχές που ακολούθησαν τη Δ΄ Σταυροφορία δεν είχαν σημαντικές συνέπειες για την ύπαιθρο. Ο Όθωνας οργάνωσε την Αυλή του με βάση τα δυτικά πρότυπα και έθεσε σε εφαρμογή τη νομοθεσία των Σταυροφόρων της Ανατολής, ενώ η κατανομή της γης έγινε με βάση το φεουδαρχικό σύστημα. Οι Έλληνες της περιοχής κατέστησαν

δουλοπάροικοι, χωρίς δικαιώματα, ενώ βιοτέχνες και κάποιοι μικροκτηματίες εξαγόρασαν την ελευθερία τους, με την πληρωμή φόρου ή προσφέροντας μεγάλο μέρος των εισοδημάτων τους.

Οι άρχοντες της Αττικής και της ευρύτερης Στερεάς Ελλάδας, σε αντίθεση με τους Έλληνες άρχοντες της φραγκοκρατούμενης Πελοποννήσου, δεν εντάχθηκαν στα ανώτερα στρώματα της φραγκικής φεουδαρχίας. Παράλληλα, δεν αναφέρονται εγκατεστημένοι τοπικοί άρχοντες στις περιοχές της Αθήνας και της Θήβας, που θα ήταν και ο πυρήνας κινημάτων έναντι των κατακτητών, και συμπεραίνεται πως η ηγεμονία των delaRoche ήταν ήρεμη. Οι Βουργούνδιοι, άλλωστε, που ακολούθησαν τον Όθωνα ήταν κατώτερης κοινωνικής τάξης.

[Συνεχίζεται]

<http://bitly.com/2aAsmgk>